

3. Happy Planet Index. (2017) New Economics Foundation. URL: <http://happyplanetindex.org/> (дата звернення: 21.02.2020).
4. Global Index of Cognitive Skills and Educational Attainment. (2017) The learning curve. Pearson. URL: <http://thelearningcurve.pearson.com/> (дата звернення: 21.02.2020).
5. Лібанова Е. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. 412 с.
6. Новікова О.Ф., Амоша О.І. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: монографія / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша та інш.; НАН України, ін-т економ. пром-сті.- Донецьк, 2012. 534 с.
7. Гернего Ю. О. Фінансові важелі забезпечення збалансованого людського розвитку. К. : КНЕУ, 2018. 400 с.
8. Гернего Ю. О. Критерії успіху грантової заявки в умовах посилення ролі соціально орієнтованого бізнесу. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 260–266. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-260-266>

Олександр Грабовенко,
магістр з економіки підприємства,
перший заступник директора ТОВ «СПЗ-УКРАЇНА»
oleksandr.hrabovenko@kneu.ua

Олена Гребешкова,
к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
olena.hrebeschko@kneu.ua

ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ДИВЕРСИФІКАЦІЄЮ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА (СТРАТЕГІЧНИЙ АСПЕКТ)

INNOVATIVE SOLUTIONS IN ECONOMIC MANAGEMENT BY DIVERSIFICATION OF SERVICE ENTERPRISE ACTIVITY (STRATEGIC ASPECT)

ИННОВАЦИОННЫЕ РЕШЕНИЯ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ УПРАВЛЕНИИ ДИВЕРСИФИКАЦИЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕРВИСНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ (СТРАТЕГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)

Анотація. Розкрито пропозиції щодо формування системи економічного управління диверсифікацією діяльності сервісного підприємства, які полягають у формуванні системи економічних метрик для відстеження ходу диверсифікації діяльності сервісного підприємства та виділення субстратегій диверсифікації в залежності від розвиненості окремих груп цих метрик. Узагальнено вихідні умови моделювання системи економічного управління диверсифікацією діяльності сервісного підприємства.

Abstract. Proposals are formulated for the formation of a system of economic management of diversification of the activity of a service enterprise, which consist in the formation of a system of economic metrics to track the progress of diversification of the activity of a service enterprise and the allocation of diversification substrates depending on the development of individual groups of these metrics. The initial conditions for modelling the economic management system for the diversification of the service enterprise are determined.

Аннотация. Раскрыты предложения по формированию системы экономического управления диверсификацией деятельности сервисного предприятия, которые заключаются в формировании системы экономических метрик для отслеживания хода диверсификации деятельности сервисного предприятия и выделение субстратегий диверсификации в зависимости от развитости отдельных групп этих метрик. Обзор исходные условия моделирования системы экономического управления диверсификацией деятельности сервисного предприятия.

За умов високої непередбачуваності ринкових процесів перед вітчизняними підприємствами постає проблема пошуку дієвих способів забезпечення своєї конкурентоспроможності, що передбачає вирішення двоєдиного завдання – зміцнення своїх конкурентних переваг та зниження ризиків. Дієвим способом вирішення цього завдання є диверсифікація як урізноманітнення продуктів, процесів, ресурсів тощо, тобто урізноманітнення складових системи підприємства як такої.

Дослідження теоретичних аспектів диверсифікації діяльності підприємств та їх прояву у практиці диверсифікаційної поведінки сервісних підприємств зумовлює розробку специфічного механізму управління, який доречно формувати на основі стратегічного контролінгу. Стратегічний контролінг дозволяє забезпечити системну інтеграцію функцій планування, контролю і інформаційного забезпечення задля організаційно-інформаційної підтримки управління диверсифікаційною поведінкою підприємства.

Концептуальне уявлення про економічне управління диверсифікацією діяльності підприємства на засадах стратегічного контролінгу ґрунтується на таких положеннях[1]: 1) забезпечення результативності диверсифікації діяльності підприємства потребує застосування комплексного управлінського підходу, який ґрунтуватиметься на економічному способі мислення та застосуванні відповідної економічної парадигми управління; 2) поєднання методологій економічного управління та стратегічного контролінгу, які є комплементарними по своїй суті, дозволяє створити дієву управлінську технологію, що забезпечуватиме вирішення триєдиного завдання диверсифікації діяльності підприємства та уможливлуватиме керованість складного процесу урізноманітнення ресурсів, процесору та результатів діяльності підприємства; 3) з урахуванням того, що диверсифікація реалізується на стратегічному та тактичному рівнях управління постає завдання поєднання принципів ціннісно-орієнтованого управління, методів та прийомів стратегічного та проєктного менеджменту.

Основна проблема, з якою стикаються вітчизняні сервісні компанії – це відсутність метричних систем, які придатні для імплементації стратегічного контролінгу в систему економічного управління диверсифікацією їх діяльності.

Для відстеження перебігу диверсифікаційної поведінки підприємства запропоновано комплекс економічних метрик, який включає три їх групи, зокрема: 1) метрику ресурсної ємності, яка включає сукупність вимірників, що віддзеркалюють ресурсну насиченість ресурсів, процесів та результатів діяльності; 2) метрику трансформаційності, що складаються з вимірників, які відображають здатність ресурсів, процесів та результатів діяльності підприємства до перетворення у нові форми та їх сполучення з виникненням нової якості; 3) метрику результативності на основі вимірників, що характеризують наслідки диверсифікації для результатів діяльності («виходи» із системи підприємства) у порівнянні з витраченими на їх досягнення зусиллями (витратами) [2]. Ідентифікація економічних метрик диверсифікації діяльності підприємства уможливлує операціоналізацію стратегії диверсифікації на підприємстві, що підвищує рівень керованості диверсифікаційною поведінкою підприємства.

Пропонуємо виділення чотирьох універсальних типів субстратегій— проактивної диверсифікації, активної диверсифікації, реактивної (пасивної) диверсифікації та припинення (нульової) диверсифікації [3].

Субстратегія проактивної диверсифікації рекомендована за умов високого або середнього рівнів ресурсної ємності (R), трансформаційності (T) та результативності (E) та має за мету подальшу активізацію диверсифікаційної активності підприємства.

Субстратегія активної диверсифікації рекомендована за умов, коли один з компонентів диверсифікаційного розвитку підприємства — ресурсної ємності (R), трансформаційності (T) та результативності (E) — має низький рівень, тоді як решта характеризуються високим або середнім рівнем. Така субстратегія спрямована на як найповнішу реалізацію потенціалу усіх складових потенціалу диверсифікації.

Субстратегія реактивної диверсифікації рекомендована для підприємств, що мають переважно (два з трьох) низький рівень складових диверсифікаційного розвитку та для яких диверсифікація пов'язана з високим рівнем ризику.

Субстратегія припинення диверсифікації рекомендована тим підприємствам, які мають одночасно низький рівень всіх трьох компонентів диверсифікаційного розвитку. Такі підприємства або ще не сформувавши необхідного потенціалу для диверсифікації, або вже його вичерпали.

Визначені стратегічні комбінації дають повну і всебічну характеристику диверсифікованих компаній в аспекті досягнення ними результативного розвитку.

Управлінська модель диверсифікацією діяльності підприємства має забезпечувати підтримку та ухвалення відповідних управлінських рішень, які є переважно неструктурованими (неформалізованими), для яких описані лише критичні ресурси, ознаки і характеристики, а кількісні залежності між ними не виявлені. Оскільки до вирішення таких задач належать форсайтинг, прогнозування, перспективне планування (постановка цілей розвитку підприємства) і організаційне перетворення (вибір і реалізації способів досягнення встановлених цілей) в межах диверсифікації діяльності підприємства, наполягаємо на перевазі евристичних методів у їх вирішенні.

Виходячи із зазначеного вище, вважаємо за можливе узагальнити вихідні умови моделювання системи економічного управління диверсифікацією діяльності підприємства [1].

1. Модель має відображати цілі розвитку компанії, в які трансформовано інтереси, очікування й потреби ключових внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів підприємства. Такі цілі, в той же час, мають бути підпорядковані генеральній цілі диверсифікації.

2. Варто розуміти, що така модель формується виключно для диверсифікації діяльності підприємства (або диверсифікації інсорсингового типу) і не зачіпає міжфірмові комунікації, які виникають при диверсифікації аутсорсингового типу.

3. Модель повинна враховувати урізноманітнення усіх функціональних сфер господарської діяльності підприємства та забезпечувати комплексний підхід до фіксації усіх можливих змін.

4. Диверсифікація як стратегічний процес проявляється на двох рівнях управління – стратегічному і тактичному, що обумовлює системну інтеграцію інструментарію стратегічного та проєктного менеджменту.

5. Впорядкування управлінського і економічного аспектів диверсифікації на рівні функцій менеджменту має ґрунтуватися на застосуванні економічних важелів управлінського впливу, а оцінка процесів диверсифікації – на економічних параметрах (показниках) господарської системи.

6. Послідовність стратегії диверсифікації обумовлена цілепокладанням, вибором способів їх досягнення і безпосереднім досягненням результатів встановлених цілей та має циклічний характер.

Література

1. Hrabovenko O., Hrebeshkova O. Conceptual model of economic management by diversification of the enterprise's activities. *European Journal of Economic and Management*. 2020. Vol. 6. Issue 3. P. 74 – 81.
2. Грабовенко О.В. Економічні виміри диверсифікації діяльності підприємств. *Економіка та підприємництво*. 2019. №43. С. 80-92.
3. Грабовенко О.В. Економічне управління диверсифікацією діяльності підприємства. Анотація дис. ... доктор філософії (економіка). Рукопис. К.: КНЕУ, 2021. URL:https://kneu.edu.ua/g-files/index.php?file=1A_H_ZfRNoKIkej4GKjsGzrRTIQxViUh4